

ÎN CĂUTAREA FERICIRII

« “Eu sunt minunea lumii”, spunea ieri trandafirul.

“Cine-ar avea curajul să-mi facă vreo durere?”

Cânta privighetoarea și repeta zefirul:

“O zi de fericire un an de lacrimi cere.” »

(Omar Khayyām)

... Astfel de cuvinte rostea acum mai bine de 1000 de ani, filosoful, matematicianul și poetul Omar Khayyām. Și avea dreptate... Sau poate nu... Cine poate ști? Ani de-a rândul, fericirea a reprezentat o problemă de studiu a filozofiei. Și la ce concluzie s-a ajuns după atâta amar de timp? Ce este fericirea?

Există mai multe crezuri despre fericire. Uneori ea este concepută ca o idee foarte înaltă, un ideal îndepărtat, deasupra puterilor noastre de a o dobândi; adevărata fericire nu ar fi posibilă în timpul acestei vieți. Unul din marii înțelepți ai Antichității, Solon, considera că nimeni nu este fericit cât timp trăiește, căci oricând se pot abate asupra lui nenorocirile. Și este adevărat că fericirile sunt atât de aproape de nenorociri și tot atât de adevărat este și faptul că pentru a-și pleda cauza, fericirea trebuie să închidă în spatele unei cortine întunecate suferințele care ne fac viața grea; dar dacă nu am suferi, nu am putea fi fericiți, pentru că necunoscând durerea, cum am putea afirma că știm ce este bucuria?... Dacă ne “eliberăm” de toate condițiile durerii sufletești, pentru a nu mai suferi, ce bine ne-am făcut? Un deșert fără fântâni este mai blând pentru cei ce s-au rătăcit și mor de sete? Nu. Iluzia Fetei Morgana îi arde și pe ei la fel ca pe orice alt călător ce pribegeste prin acele locuri atât de neprimitoare.

Kant considera fericirea ca fiind un ideal. Dar prin aceasta nu înțelegea că era de neatins, ci, mai degrabă că noi nu suntem în măsură să judecăm ce ar trebui să facă oricare om ca să fie fericit. Rețeta fericirii este alta la fiecare. Sunt persoane fericite de averea pe care au acumulat-o în timp; altele consideră că a fi fericit înseamnă a avea prieteni, a fi sănătos, a fi apreciat și stimat; altele sunt fericite știindu-se iubite de cineva sau numai știind că persoana iubită există acolo undeva și respiră același aer. Există oameni care își “fabrică” un paradis

numai al lor în care să se simtă fericiți. Dar ce s-ar întâmpla dacă acest paradis ar exista undeva pe Pământ?

La începuturile lumii a existat. Și ce s-a întâmplat?! L-am pierdut. De ce? Pentru că omul nu este făcut să locuiască în paradis. Cum pune piciorul acolo distruge. Omul nu poate decât să tindă către absolut, către perfecțiune, purtându-și povara de a ști că, în această viață, nu va ajunge niciodată acolo.

Honoré de Balzac spunea că “Fericirea are nenorocirea să pară ceva absolut”. Și eu cred că fericirea se poate atinge cu mâna. Pentru că există concepții despre fericire care o consideră o stare sufletească de bucurie nemărginită, de exaltare, de împăcare, de beatitudine. Și atunci putem considera că ea se află la picioarele noastre ca o floare de câmp; nu trebuie decât să ne aplecăm ca să o culegem. Dar cum ea este înconjurată de multe alte flori, ne înșelăm asupra parfumului, asupra culorii și întindem prea departe mâinile.

Sunt multe momente de fericire în viața omului. Am putea asemăna fericirea cu niște gingașe balonașe de săpun; și fiecare balon este un moment de fericire. Unele sunt mai mari, altele mai mici, unele sunt mai durabile, altele sunt mai firave și se sparg încă înainte de a-și fi luat zborul. Viața noastră este însă plină de astfel de balonașe. Nu trebuie decât să le păstrăm cu grijă, în cușorul tainic al subconștientului și să ne gândim că și după o mare durere, vine o mare bucurie. Există un permanent echilibru între cele două. Unii spun că nenorocirile sunt mari și gratuite, numai fericirile sunt scurte și costisitoare.

A fi fericit înseamnă după unii, a iubi. Și într-adevăr, a iubi este prima dintre toate fericirile, a fi iubit vine abia după aceea.

Putem asocia iubirea cu fericirea? Da. Atâta timp cât cel care iubește nu confundă dragostea cu delirul devastator al posesiei, care, în ultimă instanță aduce suferințele cele mai cumplite. Căci, împotriva opiniei comune atâtor oameni, nu dragostea te face să suferi, ci instinctul de proprietate care este contrarul dragostei. Există persoane care spun că fericirea este o floare rară. Și așa este. Dar nu pentru că ea ar fi unică în lume, ci pentru că depinde de fiecare din noi cum știe s-o culeagă. Florile cele mai scumpe nu sunt acelea cumpărate de la magazin, ci acelea pentru care trebuie să te apleci ca să le culegi.

Concepții despre fericire ne spun că a obține ceea ce ne dorim înseamnă să fim fericiți. Și să presupunem că cineva reușește să obțină ceea ce cu greu a încercat. Și acum este fericit? Se prea poate. Dar se poate și să nu fie. Și atunci unde e fericirea? Ea a constatat în strădania de a obține.

Concepțiile despre fericire se deosebesc prin rostul pe care îl atribuim celorlalți în dobândirea propriei fericiri. Într-una din piesele sale de teatru, Jean Paul Sartre folosea o expresie șocantă: “infernul sunt ceilalți”, și, desigur, fiecare din noi poate fi la rândul-i

“celălalt”. Cum putem să găsim fericirea într-o lume în care realizarea propriilor dorințe depinde de ceea ce doresc și fac semenii noștri? De multe ori, dorințele a doi oameni intră în conflict și ca urmare, fiecare încearcă să împiedice realizarea dorinței celuilalt. Nimeni nu renunță fără să lupte la fericire. Concluzia filozofiei a fost că nu există fericire solidară.

Dar nu trebuie ignorat faptul că ai nevoie de ceilalți pentru a fi fericit. Un organism care este desprins de prezent moare; la fel și un om desprins de societate, de semenii, se poate pierde pe sine, așa cum a pățit și Iona, personajul lui Marin Sorescu, care de atâta singurătate, și-a pierdut până și ecoul.

Și până la urmă, unde putem găsi fericirea? Noi presupunem că această căutare are sens și nu este “vânăre de vânt”. Sigmund Freud proclamă intangibilitatea fericirii: întreaga noastră viață, argumentează el, stă sub semnul principiului plăcerii. Satisfacerea nevoilor noastre nu ne procură decât plăcere de scurtă durată; de aceea, fericirea – ca stare permanentă ori ca idea, atins – nu este posibilă.

Dar Epictet vine să contrazică acest lucru. El spune că omul fericit este acela care trăiește în armonie cu lucrurile sau își acceptă în întregime destinul.

Nu putem afirma ceva cu certitudine despre fericire, ci doar că ea este ceea ce percepe și ce simte fiecare. Ea este una din marile întrebări ale umanității și va mai rămâne încă unul din misterele existenței noastre:

« Sunt clipe când îmi pare că tot ce-a trebuit
Să aflu despre lume, de mult am deslușit.
Dar stelele mă mustră tăcut din patru zări:
“N-ai dezlegat nici una din marile – întrebări.” »